

Onze Krant

62e jaargang | nummer 195 | Voorjaar 2025

Afscheid
Jos Pijpers

Ghana
Illegale mijnbouw

CONTACTBLAD VAN DE SOCIËTEIT VOOR AFRIKAANSE MISSIËN

Colofon

Onze Krant

62e jaargang, nr 195, Voorjaar 2025
Contactblad van de Sociëteit voor Afrikaanse Missiën in Nederland. Onze Krant verschijnt driemaal per jaar gratis voor leden, vrienden, bekenden en weldoeners van de S.M.A.

Abonnementen

Een gratis abonnement kan ingaan op elk gewenst moment. Stuur een bericht naar:
Abonnementenafdeling Onze Krant
Antwoordnummer 50101,
6367 XV Cadier en Keer
email: fondswerving@sma-nederland.nl

Bijdrage

Een vrijwillige bijdrage als tegemoetkoming in de productiekosten van Onze Krant is van harte welkom op rekeningnummer NL 39 RABO 0131 8351 57 ten name van Sociëteit Afrikaanse Missiën, Rabobank Cadier en Keer, onder vermelding van: Onze Krant.

Redactie

Matheu Bemelmans (hoofdredacteur),

Redactieadres:

Frans Erenslaan 1, 6371 GR Landgraaf

Foto's:

Archief S.M.A. Matheu Bemelmans en anderen.

Omslagfoto:

Pater Jos Pijpers S.M.A.

Lay-out en druk:

Weemen Groep BV - www.weemen.nl

Donaties

Giften voor de S.M.A. zijn welkom op
RABO: NL 64 RABO 010 999 6224
Sociëteit Afrikaanse Missiën.
ING: NL 98 ING B 0001 0231 58

ADRESSEN S.M.A.

Centraal adres S.M.A.
Missiehuis O.L.Vrouw van Lourdes
Postbus 49, 6267 ZG Cadier en Keer
Bezoekadres
Bakkerboschweg 14
6267 AJ Cadier en Keer
Tel: 06-20302200
Internet: www.sma-nederland.nl

Gevestigd op bovenstaand adres:

Provinciaal-overste
Pater Jos Pijpers S.M.A.
Tel: 043-8552928 (kantoor Cadier)
of 06-20302200
E-mail: a.j.pijpers@sma-nederland.nl
Bresillac Foundation
Email: prokuur@sma-nederland.nl
Fondswerving
Email: fondswerving@sma-nederland.nl

Gevestigd te Amsterdam:

S.M.A. Afrikahuis
Millingenhof 158
1106 KK Amsterdam-Zuidoost
Tel: 06 - 47674516 en 06 - 42292088
E-mail: smaafrikahuis@gmail.com

Inhoud

Emmaüs

Het verhaal van de Emmaüsgangers is een krachtig getuigenis van de aanwezigheid van Jezus onder Zijn volgelingen.

Galamsey

Ghana staat in de top tien van goud producerende landen. Maar het land worstelt met een crisis die het milieu, de gezondheid en de sociale structuur bedreigt.

Bijeenkomst

Een paar keer per jaar komen de met de S.M.A. geassocieerde leden bij elkaar. Dit voorjaar was de bijeenkomst in Heerlen.

En verder

- 3 Voorwoord
- 4 S.M.A.-nieuws
 - In Memoriam
 - Succesvolle botenactie in Togo
 - Bommelautootje voor pater Storcken
 - Wie Wat Waar
 - Mis bij Lourdesgrot/mei-actie
- 11 Terugblik
- 12 Interview provinciaal Jos Pijpers S.M.A.
- 14 Boekenkast
- 15 Varia
 - Puzzel (Sanders Puzzelboeken)
 - Uit de Afrikaanse keuken

Afscheid

Wij hebben allemaal zo onze verwachtingen van de toekomst en de dagen die voor ons liggen. De dagen die achter ons liggen, weten wij alles van. Die hebben wij zelf meegemaakt. Meestal denken we er niet dagelijks over na. Maar naarmate we ouder worden en de achter ons liggende dagen talrijker worden, vraag je jezelf toch wel eens af of je het wel goed hebt gedaan. Heb ik bereikt wat ik wilde bereiken? Zijn zij die mij dierbaar zijn tevreden over mij? Heb ik mensen gekwetst? Ben ik dienstbaar geweest aan anderen of heb ik het allemaal alleen voor mijzelf gedaan? Vragen die ik mijzelf ook wel durf te stellen. Vooral op dit moment van mijn leven, nu ik afscheid ga nemen van al mijn functies die ik tot op heden heb bekleed binnen onze provincie van de S.M.A.

De komende maanden zijn belangrijk voor onze sociëteit. In mei/juni wordt in Rome de Algemene Vergadering gehouden, een evenement dat iedere zes jaar plaatsvindt. Alle provinciaal-oversten komen dan voor drie weken bijeen met het algemeen bestuur en de gedelegeerden van de provincies. De ontwikkelingen van de laatste jaren worden dan kritisch onder de loep genomen. Bekeken wordt waar het beter of anders zou moeten. Eventueel worden nieuwe plannen ontwikkeld. Na afloop van de Algemene Vergadering vinden in de provincies de Provinciale Vergaderingen plaats, waarbij ook het heden en verleden worden doorgelicht, maar ook naar de toekomst wordt gekeken.

Zelf ben ik na 24 jaar van dienstbaarheid niet meer beschikbaar voor bepaalde functies binnen onze provincie. Gelukkig hebben wij nu twee Ghanese confraters in onze gemeenschap die zich bereid hebben verklaard om in verschillende hoedanigheden de leiding van onze provincie op zich te nemen. Wij zijn blij met hun aanwezigheid, maar vooral ook met hun bereidheid om mee te werken aan het welzijn van onze provincie. Natuurlijk is het een must dat zij de Nederlandse taal machtig worden. Daar zijn beiden heel serieus mee bezig, ofschoon het wel enige tijd nodig zal hebben. Veel congregaties in Nederland hebben al ruime ervaring met medebroeders of -zusters uit andere landen, die actief deelnemen aan hun activiteiten in Nederland. Ook in de bisdommen zijn er opleidingen voor pastores uit andere landen, die uiteindelijk deelnemen aan het pastoraat hier in Nederland. 'Omgekeerde Missie' wordt het wel eens genoemd. Terwijl wij voorheen als missionarissen eropuit trokken om de evangelische boodschap in de meest brede zin uit te dragen in verre landen, zijn zij nu bereid om nu ook ons in het pastoraat of bestuurlijke zaken bij te staan.

Uiteraard blijf ik bereid om mijn hulp aan te bieden waar dat nodig mocht zijn. Dus voor mij betekent het waarschijnlijk nog niet het einde van ál mijn activiteiten. Dat is misschien ook wel goed.

Ik ben mij ervan bewust dat ik een hele tijd in een bestuurlijke positie actief ben geweest. Het is nu ook echt wel tijd dat ik het stokje doorgeef. Uiteraard ben ik de S.M.A. veel dank verschuldigd voor het vertrouwen dat in mij gesteld werd, waar ik ook maar te werk werd gesteld. Binnen de S.M.A., maar ook in de bisdommen en parochies waar ik in de loop der jaren een rol heb gespeeld. Het waren prachtige ervaringen die ik heb mogen beleven. U leest daar ook meer over in een interview elders in dit magazine.

Twee edities geleden stond er een bericht in Onze Krant met de kop 'Missiehuis weer verkocht'. Real Estate en ontwikkelaar 3W heeft inderdaad het Missiehuis gekocht van de vorige koper/eigenaar. Het hele complex wordt nu verbouwd tot een ruim zorgcentrum, een functie die het eigenlijk al had sinds de sluiting van de school van het voormalige kleinseminarie. Zorgaanbieder 'Sevagram' neemt het complex over. Om het geheel eenduidig te maken, is 'onze' Keerderberg nu gefuseerd met Sevagram. Keerderberg als zelfstandige zorgaanbieder bestaat dus niet meer. Wel blijft dit de naam voor deze nieuwe zorginstelling. Werkzaamheden om het gebouw in gereedheid te brengen voor deze nieuwe zorgtoekomst beginnen na de bouwvakvakantie van dit jaar. Mijn opvolger zal daar te zijner tijd meer over vertellen.

Omdat ik stop als provinciaal-overste zal ik ook niet meer dit voorwoord verzorgen. Daarom wil ik alle lezers, S.M.A.-vrienden en weldoeners bedanken voor hun ondersteuning en samenwerking die ik in de loop der jaren heb mogen ervaren. Zoveel mensen op zoveel plaatsen in onze provincie, maar ook in Afrika en Azië waar ik eveneens met heel veel plezier heb gewerkt. Het waren mooie jaren, het waren weldadige jaren, het waren verrijkende jaren. Dank daarvoor aan iedereen. Namens het S.M.A.-bestuur wens ik iedereen dat de Paasboodschap van verlossing, bevrijding en vrede door u allen mag worden ervaren in uw eigen leven en in het leven van al onze medemensen over de hele wereld. Wij wensen u een mooie en zonnige lente toe.

A. J. (Jos) Pijpers S.M.A.
Provinciaal-overste

† In Memoriam Henk Zengers S.M.A

In zorgcentrum Bergweide in Heerlen is op maandag 17 maart **pater Henk Zengers S.M.A.** overleden. Hij is 90 jaar geworden.

Henricus Joseph Maria Zengers werd op 16 januari 1935 in Maastricht geboren. Op 15 juli 1958 werd hij lid van de Sociëteit voor Afrikaanse Missiën. Een jaar later - op 16 juli 1959 - werd hij tot priester gewijd en datzelfde jaar als missionaris uitgezonden naar Ghana. De eerste maanden verbleef hij in het S.M.A.-huis in Winneba voor het zogeheten tirocinium, een soort introductieperiode.

Tussen 1960 en 1965 werkte Zengers als kapelaan in drie parochies in Bechem, Obuasi en Teppa. Van 1965 tot 1975 was hij pastoor van de parochie in Kwesibuokrom. Tegelijkertijd had hij in 1973 ook de zorg voor het diocesane ziekenhuis van het bisdom Sunyani op zich genomen. Dit bleef hij tot 1987 doen, naast zijn parochiewerk. Ook toen hij in 1975 benoemd werd tot pastoor van Chiraa.

In 1987 werd Zengers teruggeroepen naar Nederland om assistent-econoom en later econoom van de Nederlandse

provincie van S.M.A. te worden. In die tijd woonde hij in het S.M.A.-klooster in Oosterbeek. Tussen 1995 en 2001 was hij lid van het bestuur van de S.M.A.

In 2001 keerde Zengers terug naar zijn geboortegrond en werd hij op 66-jarige leeftijd benoemd tot pastoor van de Lambertusparochie in Mheer en later ook de Gertrudisparochie in Sint-Geertruid, twee dorpjes vlakbij Maastricht. In 2020 ging Zengers met emeritaat en nam hij zijn intrek in het Missiehuis in Cadier en Keer. Vanwege zijn gezondheidssituatie werd hij vorig jaar opgenomen in zorgcentrum Bergweide in Heerlen. Daar overleed hij op 17 maart. Pater Zengers was lid van de Orde van Oranje-Nassau.

Op dinsdag 25 maart heeft in zijn voormalige parochiekerk in Mheer de zeer drukbezochte uitvaart plaatsgevonden. Aansluitend is hij ter ruste gelegd op het missionarissenkerkhof in Cadier en Keer.

Succesvolle **botenactie** in Togo

Toen hij vorige zomer een aantal maanden op vakantie in Nederland was, heeft pater Ton Storcken een flitsactie voor boten gehouden in de parochies van Eckelrade, Gronsveld en Rijckholt, waar hij voorheen pastoor was. Inmiddels zijn de eerste boten gekocht en te water gelaten. De bootjes kosten €72,50 per stuk en zijn bedoeld voor mensen in Togo die door de grote vissers weggejaagd worden en nu moeten vissen in de lagunes dicht tegen de kust. Storcken heeft de vissers leren kennen, omdat de lagunes zich vlakbij het seminarie bevinden waar hij les geeft.

Bommelautootje voor pater Storcken

Pater Ton Storcken, die als docent verbonden is aan het S.M.A.-vormingscentrum in Lomé in Togo, laat weten dat hij onlangs een nieuw voertuig heeft gekregen. Het is een driewielerautootje uit China. Zelf vergelijkt Storcken het met de 'Oude Schicht' van Heer Bommel uit de bekende strip van Marten Toonder.

"De studenten hebben er nog meer lol aan dan ik. De kinderen van de lagere scholen, waar ze catecheseles gaan geven, nog meer door er achteraan te hollen," zo schrijft Storcken. Het voertuig is een gift van het Missiebureau van het bisdom Roermond, waar Storcken voorheen als vicaris aan verbonden was. ■

Wie Wat Waar

Overleden

† Op 2 maart is in zorgcentrum Keerderberg (bij het Missiehuis) in Cadier en Keer zuster **Christophora (Cornelia Maria Antonia) van den Oever** van de missiezusters van Onze-Lieve-Vrouw van de apostelen overleden. Zij is 102 jaar geworden.

† **Theo Geling** (90) overleed op 27 Januari in Delden (Ov.). Hij was de zwager van pater Frans Mulders S.M.A. (Amsterdam).

† In haar woonplaats Kerkrade overleed op 29 oktober **Mia Scheren-van Eijk**. Zij was de zus van de in 2022 overleden pater Wiel van Eijk S.M.A.

Jubilarissen 2025

50 jaar priester op 18 oktober
Ton Storcken, Agodékè, Togo

25 jaar priester op 8 oktober
Johan Verkoelen, Stein

Mis bij Lourdesgrot/mei-actie

De mei-actie vindt dit jaar plaats in juni! Op zondag 1 juni vindt bij de Lourdesgrot in Cadier en Keer de jaarlijkse openluchtmis plaats. De muziek wordt net als afgelopen jaren verzorgd door het Afrikakoor Kimba Zubala uit Eijdsen onder leiding van Boaventura Gouveia. De mis begint om 11.00 uur in het park bij het Missiehuis. Iedereen is welkom. Belangstellenden kunnen ook misintenties opgeven voor deze specifieke mis bij de Lourdesgrot of voor de reguliere vieringen die door het jaar in de huiskapel van het Missiehuis worden opgedragen. Zie achterpagina voor het opgeven van misintenties. ■

Het bekende schilderij van de Emmaüsgangers van Janet Brooks-Gerloff, dat zich in de abdij van Kornelimünster bevindt.

Jezus herkennen aan het ‘Breken van het Brood’

Het verhaal van de leerlingen op de weg naar Emmaüs is een krachtig getuigenis van de aanwezigheid van Jezus onder Zijn volgelingen, vooral in de eucharistie. Het onthult belangrijke aspecten van de paasboodschap, van onze persoonlijke relatie met Christus en van onze missie.

Van wanhoop naar herkenning

In het evangelie volgens Lucas (hoofdstuk 24, 13-35) lezen we over twee leerlingen - Cleopas en een ander - die op weg waren naar Emmaüs en onderweg de kruisiging bespraken. Jezus voegde zich bij hen, maar werd niet meteen herkend. Hij legde de Schriften uit die over Hem gingen. Bij het breken van het brood werden hun ogen geopend en herkenden zij Hem.

In dit verhaal zijn alle elementen van de boodschap van Pasen terug te vinden. Het begint met de overwinning op de dood. De Opstanding brengt de hoop dat de dood niet het einde is. Jezus leeft en vervult Zijn belofte (*Lc. 24,6-7 en 1 Kor. 15,20*). We ontdekken in dit verhaal ook wat het betekent om te geloven in tijden van twijfel. De Emmaüsgangers worstelen aanvankelijk met hun geloof, net zoals wij ok soms doen. Maar tijdens hun gesprek openbaart Jezus hun

de waarheid aan de hand van de Schriften. Hij laat hun zien dat de Messias moest lijden voordat de tijd van glorie zou aanbreken (Lc. 24,25-27). Tenslotte herkennen ze Jezus aan het 'Breken van het Brood'. Dit moment doet denken aan het Laatste Avondmaal (Lc. 22,19-20) en verwijst naar de eucharistie, waarin we de verrezen Christus ontmoeten.

Pasen is de viering van Christus' overwinning op de dood, die hoop brengt voor alle gelovigen. De leerlingen op de weg naar Emmaüs waren ontmoedigd en in de war over de kruisiging van Jezus, net zoals velen die worstelen om Gods plan te zien in moeilijke tijden. Maar toen Jezus het brood brak, werden hun ogen geopend en herkenden ze Hem. Dit moment symboliseert hoe de Verrijzenis verdriet verandert in vreugde en verwarring in begrip. Het bevestigt dat Christus werkelijk is opgestaan en aanwezig is in ons leven.

Vriendschap met Jezus

In het verhaal van de Emmaüsgangers lezen we hoe Jezus met hen meewandelt, ook al herkennen ze Hem niet. Hij luistert naar hun verdriet en verwarring en Hij blijft op hun verzoek bij hen. Ook hierin zijn weer drie elementen te herkennen. Op de eerste plaats loopt Jezus met ons mee. Net zoals hij met de leerlingen op weg gaat, wandelt hij in het dagelijks leven met ons mee. Dit sluit aan bij de woorden uit het Mattheüsevangelie: 'Ik ben altijd bij jullie, tot aan de voleinding van de wereld' (Mt. 28,20). Vervolgens luistert Jezus naar ons hart. Hij laat de leerlingen eerst hun verhaal vertellen en hun verdriet uiten, voordat hij hen de weg wijst. Evenzo nodigt Hij ons uit om onze lasten naar Hem te brengen (Mt. 11, 28-30). Tenslotte blijft Hij bij ons. De leerlingen vragen Hem om bij hen te blijven en Hij doet dat. Jezus dringt zich nooit aan ons op, maar reageert als wij Hem uitnodigen (Apok. 3,20).

Het verhaal van de Emmaüsgangers benadrukt Jezus' diepe verlangen om bij Zijn volgelingen te zijn en met hen mee te lopen. Hoewel de leerlingen Hem niet onmiddellijk herkennen, loopt Hij met hen mee, luistert naar hun zorgen en legt de Schriften uit. Dit weerspiegelt hoe Jezus een persoonlijke relatie met ons verlangt en zijn vriendschap aanbiedt, zelfs in tijden van twijfel. Zijn aanwezigheid bij het breken van het brood herinnert ons eraan dat Hij altijd dichtbij is, vooral elke keer als we eucharistie vieren.

Onze missie vandaag

Nadat ze Jezus hadden herkend, brandden hun harten binnenin hen, lezen we bij Lucas. Ze keerden onmiddellijk terug naar Jeruzalem om het nieuws te delen. Jezus verschijnt later aan de apostelen en geeft hun de opdracht Zijn getuigen te zijn (Lc. 24,46-48). Dit zegt iets over onze missie, onze zending vandaag, namelijk dat ontmoeting tot evangelisatie leidt. De leerlingen konden het nieuws niet voor zichzelf houden. Op dezelfde manier verplicht onze ontmoeting met Christus ons om het evangelie te delen (Mt. 28,19-20, Handelingen 1,8). We hoeven dat niet alleen te doen. Christus helpt ons daarbij. Het breken van het brood geeft de leerlingen de kracht om te missioneren. Zo wil elke

eucharistieviering onze roeping versterken (Joh. 6,51 en 1 Kor. 10,16-17). Zelfs als we eropuit gaan, is Jezus aanwezig. Hij begeleidt ons, Hij loopt met ons mee. Precies zoals hij beloofd had: 'Waar twee of drie in Mijn Naam tezamen zijn, ben Ik in hun midden' (Mt. 18,20).

Nadat de leerlingen Jezus hadden herkend, werden ze vervuld met hernieuwd geloof en keerden ze onmiddellijk terug naar Jeruzalem om het nieuws van Zijn Opstanding te delen. Dit toont aan dat een ontmoeting met Jezus ons in beweging brengt voor onze zending. Zijn aanwezigheid stelt ons in staat het evangelie te verkondigen, wetende dat Hij met ons meewandelt in elke stap van onze reis door het leven. Het breken van het brood wordt daardoor niet alleen een moment van herkenning, maar ook een oproep tot actie: om Zijn liefde en Zijn boodschap met de wereld te delen.

“Onze ontmoeting met Christus verplicht ons om het evangelie te delen.”

Conclusie

Jezus herkennen in het breken van het brood is het hart van Pasen. Het verdiept onze gemeenschap met Hem en voedt onze zending. Het verhaal van Emmaüs verzekert ons ervan dat Jezus altijd dichtbij is, of we Hem nu herkennen of niet. Het verzekert ons dat Hij altijd aanwezig is, dat Hij ons door de uitdagingen van het leven leidt, onze vriendschap met Hem verdiept en ons uitzendt om van Zijn liefde te getuigen. Zijn aanwezigheid in de eucharistie herinnert ons aan Zijn vriendschap en versterkt ons om de vreugde van de Opstanding met de wereld te delen. Net zoals de harten van de leerlingen brandden van hernieuwd geloof, worden ook wij uitgenodigd om de levende Christus te omarmen en de vreugde van Zijn Opstanding te verkondigen. ■

Illegale mijnbouw (Galamsey) verwoest Ghana

Ghana staat in de top tien van goud producerende landen. Maar het land worstelt met een crisis die het milieu, de gezondheid en de sociale structuur bedreigt. Onder de oppervlakte van de enorme goudvoorraden ligt een hartverscheurend verhaal van illegale mijnbouw, die bekend staat als 'Galamsey'.

Wat begon als kleinschalige, ambachtelijke mijnbouw is geëxplodeerd in een regelrechte milieu- en sociale ramp, gevoed door hebzucht, corruptie en een gebrek aan levensvatbare werkgelegenheid voor de jeugd van Ghana. In dit artikel beschrijft Dominic Wabwireh van het S.M.A.-International Media Center de resultaten van zijn onderzoek naar de wortels, de gevolgen en de aanhoudende problemen van Galamsey. We horen ook de stemmen van degenen die zich in de frontlinie van deze crisis bevinden.

Crisis van tientallen jaren

Illegale mijnbouw is niet nieuw in Ghana. Al meer dan een eeuw werken kleinschalige mijnwerkers naast legale mijnbouw-bedrijven. De afgelopen tien jaar is de omvang en intensiteit van Galamsey echter dramatisch geëscaleerd. Volgens Mgr. John Yaw Afoakwah, bisschop van het bisdom Obuasi, betekende de toestroom van Chinese mijnwerkers en hun geavanceerde technologie een keerpunt. "Ze kwamen goud zoeken en introduceerden zware machines zoals graafmachines en gadgets om goudafzettingen op te sporen," legt bisschop Afoakwah uit. "Helaas hebben enkele Ghanezen zich voor hen ingezet en nu opereert Galamsey op grote schaal." Deze buitenlandse betrokkenheid, gekoppeld aan lokale medeplichtigheid, heeft Galamsey veranderd van een lokale activiteit in een nationale crisis. Vandaag de dag is illegale mijnbouw overal, zoals Nana Tabi Gyansah, chief van Manso Kwabenaso in de Ashantiregio, opmerkt: "Of je nu naar het noorden, westen of zuiden gaat: mensen 'spelen' Galamsey. Zelfs de regering weet dat het gebeurt."

Milieuramp

De milieuschade die wordt veroorzaakt door Galamsey is onthutsend. Rivieren die ooit krioelden van leven zijn nu vervuild met giftige chemicaliën, zoals kwik en cyanide. Paul Wiredu Dankwa, een voormalig parlements lid voor Keniako, betreurt de vernietiging van de Ofin, een rivier die een vitale waterbron is voor zijn gemeenschap. "In het verleden was deze rivier onze belangrijkste bron van drinkwater en landbouw. Nu is hij melkachtig en onbruikbaar," zegt Dankwa. "Er zijn vissoorten gestorven en het land zit vol gevaarlijke scheuren." De vervuiling gaat verder dan de waterbronnen. Bossen zijn gedecimeerd, landbouwgronden zijn onvruchtbaar geworden en de grond is ontdaan van zijn vruchtbaarheid. Ondanks talloze arrestaties en hardhandig optreden keren illegale mijnwerkers vaak terug naar hun locaties, niet afgeschrikt door de wet.

"De tijd om te handelen is nu - voor het milieu, voor de mensen en voor de toekomst van Ghana."

Uitbuiting en sociaal verval

De gevolgen van Galamsey voor de gezondheid zijn verschrikkelijk. Dr. Zachariah T., directeur van het Keniako Health Center, benadrukt de toename van malaria door stilstaand water uit mijnputten, evenals huidaandoeningen, tyfus en seksueel overdraagbare aandoeningen door besmet water. "Tienerzwangerschappen en schooluitval zijn ook toegenomen," voegt Dr. Zachariah toe. "Jonge meisjes worden gelokt door het snelle geld van de mijnwerkers, terwijl jongens het onderwijs opgeven voor de mijnen."

Het sociale weefsel van de gemeenschappen valt uiteen. Commercieel sekswerk, drugshandel en mensenhandel zijn sterk toegenomen in de mijnbouwgebieden. Kwabena, een bordeelhouder in Keniako, onthult dat mijnwerkers zijn etablissement vaak bezoeken en betalen voor kamers en seksuele ontmoetingen. "Vóór Galamsey bestond dit niet," zegt hij.

Corruptie en medeplichtigheid

Het voortbestaan van Galamsey is diepgeworteld in corruptie en medeplichtigheid op alle niveaus van de samenleving. Eric Darko, Manager Milieu en Duurzaamheid bij Asanko Gold Mine, beschrijft de illegale mijnbouwstructuur als een piramide. "Onderaan staan de mijnwerkers op de werkvloer. In het midden staan gemeenschapsleiders, stamhoofden en leden van de Assemblee die hun werk faciliteren. Bovenaan staan politici en belangrijke overheidsfunctionarissen", legt Darko uit. Er wordt aangenomen dat zij de operaties financieren en beschermen.

Nana Tabi Gyansah sluit zich hierbij aan en stelt dat zelfs stamhoofden machteloos staan om Galamsey te stoppen zonder steun van de overheid. "De regering geeft vergunningen en concessies aan mijnbouwers. Als we ze proberen tegen te houden, geven ze ons aan en kunnen we niets doen," zegt hij. Bisschop Afoakwah wijst op de politieke wil - of het gebrek daaraan - als een groot obstakel. "Toen president Nana Addo zero tolerance voor Galamsey afkondigde, verloor hij bijna zijn tweede termijn. Politici zijn bang hun macht te verliezen als ze te hard optreden," zegt hij.

Mislukte maatregelen

Ondanks pogingen om Galamsey in te dammen door onder meer militaire acties en mijnbouwinitiatieven van de gemeenschap, blijft het probleem bestaan. Pater Junior T. Biro-Moeba S.M.A. bekritiseert de aanpak van de regering en stelt dat er geen dialoog is met de jeugd en dat er geen alternatieven zijn voor Galamsey, zoals goed onderwijs en werkgelegenheid. "Galamsey stoppen zonder banen te creëren, leidt alleen maar tot meer criminaliteit, zoals gewapende overvallen," aldus pater Biro-Moeba. "De overheid moet de jongeren aanspreken en duurzame alternatieven bieden."

Iba One, een jonge mijnwerker, beaamt dit. "Als de regering voor banen zorgt, zullen we stoppen met mijnbouw. Maar op dit moment is dit de enige manier waarop we onze gezinnen kunnen voeden," legt hij uit. Nana Tabi Gyansah roept op tot een gezamenlijke aanpak met chiefs, gemeenschapsleiders en de overheid. "Je kunt niet alleen soldaten en politie sturen. Je hebt overleg met belanghebbenden nodig en je moet banen creëren voor de jeugd," benadrukt hij.

Oproep tot actie

De strijd tegen Galamsey is nog lang niet voorbij. Bisschop Afoakwah blijft hoopvol, maar benadrukt de urgentie van de situatie. "We moeten onze mensen blijven voorlichten en betrekken. Als we niet snel actie ondernemen, lopen we het risico dat we ons milieu en onze toekomst vernietigen," zegt hij. Pater Biro-Moeba benadrukt het belang van onderwijs voor kinderen om de cyclus van uitbuiting te doorbreken. "Een kind zonder onderwijs is een gevaar voor de samenleving. We moeten ze beschermen tegen kinderarbeid en blootstelling aan kwik."

Betere toekomst mogelijk

De Galamsey-crisis herinnert ons eraan dat milieu-, sociale en economische kwesties nauw met elkaar verbonden zijn. Hoewel de uitdagingen immens zijn, is een betere toekomst nog steeds mogelijk. Strengere wetshandhaving, betrokkenheid van de gemeenschap en het creëren van duurzame banen zijn cruciale stappen om een einde te maken aan de illegale mijnbouw. Zoals bisschop Afoakwah het treffend verwoordt: "De strijd gaat door, maar we zullen niet opgeven. Met Gods genade zullen we deze strijd winnen." De tijd om te handelen is nu - voor het milieu, voor de mensen en voor de toekomst van Ghana.

Geassocieerden weekend in Heerlen en Cadier en Keer

In het **zonnetje** in het zuiden

Van vrijdagmiddag 28 maart tot en met zondag 30 maart kwamen de S.M.A.-geassocieerden bijeen in het Nivonhuis in Heerlen. Ze maakten uitstapjes in de stad en bezochten het Missiehuis in Cadier en Keer.

Op zaterdagmorgen bracht de groep een bezoek aan het Mijnmuseum in Heerlen onder leiding van Bert Boumans. Hij is al vele jaren verbonden met de S.M.A. via het vormingstraject voor de geassocieerden en diverse begeleidende commissies. Sinds zijn verhuizing naar Heerlen en het bereiken van de pensioenleeftijd zet hij zich enorm in voor het Mijnmuseum als rondleider.

Het zeer inspirerende verhaal van Bert over de steenkoolmijnen, de sluiting ervan en de gevolgen voor deze regio was aangrijpend. Met alle dwarsverbanden die hij weet te leggen, kregen we inzicht in het leven van de 'koempels', hun gezinnen en het sociale leven. Het Mijnmuseum is een aanrader voor iedereen die Heerlen bezoekt (www.nederlandsmijnmuseum.nl).

Op de zaterdagmiddag brachten de S.M.A.-geassocieerden een bezoek aan het Missiehuis in Cadier en Keer. Dit brengt altijd veel herinneringen en enthousiasme naar boven, omdat de meeste geassocieerden een periode hier woonden. Ook het groepsgesprek met de nieuwe paters uit Ghana - Fabian Gbortsu, Paschale Deo Angyi en Emmanuel Andoh - waren zeer inspirerend. De hartelijke ontvangst door Huub Senden en overste Jos Pijpers met vlaai werd zeer gewaardeerd.

De S.M.A.-geassocieerden komen meerdere keren per jaar bijeen, in verbondenheid met de S.M.A. en als supportgroep voor degenen die werkzaam zijn in het veld. Er is een sterke onderlinge band ontstaan in de periode dat men uitgezonden was en in de Afrikaanse landen werkte. Ook wordt in de groep lief en leed gedeeld.

Terugblik

Ruim een halve eeuw geleden opende de S.M.A. aan de Klompstraat in Heerlen een centrum voor missionaire activiteiten. Er woonden jonge, idealistische mensen, van wie de meesten aan de Hogeschool voor Theologie en Pastoraat (HTP) studeerden. Zij blikken terug op hun studententijd onder de hoede van de S.M.A. Deze keer Connie van den Broek.

Wie ben je en hoe ben je met de S.M.A. in contact gekomen?

Ik ben Connie van den Broek, geboren in 1957. In de jaren 1980 kwam ik in contact met de S.M.A. (en andere religieuzen die betrokken waren bij de HTP en het Missionair Centrum in Heerlen). In deze periode heb ik met zeven andere HTP-studenten jarenlang in een huis van de S.M.A. gewoond: 'de Kruisstraat'. Wilde jaren, waarin regelmatig S.M.A.-paters aanschoven en een vorkje meeprikten: Sjef Moonen die tussen de aardappelen en de yoghurt ons met het 'wonder van Aalbeek' of met de worsteling van Luther met zijn Duitse vertaling van 'Corpus Christi' bekend maakte; Frans Tholen, die regelmatig vanuit het Africahouse in Amsterdam naar Heerlen kwam met bonte verhalen en af en toe Joop Visser, wanneer hij weer eens uit Ghana op bezoek was. Toen ik hem, Joop, tientallen jaren later in Oyarifa in Ghana bezocht, was zijn lijf ouder en zijn buik dikker maar zijn rebelse taal nog dezelfde, trouw als hij was aan zijn traditie.

Wat heeft de S.M.A. je gebracht en waar heb je de S.M.A.-inspiratie ingezet?

Na de Heerlense tijd heb ik zo'n 30 jaar gewerkt in Tilburg en Rotterdam met ongedocumenteerde vreemdelingen - 'sans-papiers' - wier leven in Nederland uitdrukking was van de geglobaliseerde wereld waarover de paters in de jaren tachtig in hun missiologie spraken. Maar deze illegale

vreemdelingen liepen keihard tegen onze 'papiergrenzen' van uitsluiting aan. En vaker moest ik in deze confrontaties met Afrikaanse migranten terugdenken aan de vele verhalen die de S.M.A.-paters vertelden uit hun eigen missiegeschiedenissen.

Ik beleefde ze soms zelf, ontroerend en pijnlijk tegelijk: Jeancy leefde al vele jaren zonder verblijfsvergunning in Rotterdam en overleefde sjacherend. Met hem bezocht ik zijn nicht in Brussel. Zijn mobieltje had een uitgebreide simkaart om alle contacten op te slaan en in Porte de Namur in Brussel kende hij op elke hoek van de straat wel iemand die begroet moest worden. "Tien jaar illegaal in Rotterdam en half Congo-België kent hem," dacht ik en ik sjokte als provinciaaltje achter hem aan. Toen zijn nicht gevonden was, moest er natuurlijk betaald worden. En opeens wist Jeancy weer waarom hij een witte man had meegenomen!

Af en toe kwam Jeancy langs op mijn werk, klagend 'beaucoup de problèmes, mon ami' en dan gaf hij me weer een stapel ongeopende enveloppen met rekeningen van deurwaarders en dokters, maar altijd lachend. Zijn leven was te mooi om door papieren verzeikt te worden. En ik dacht dan altijd weer even aan de wijze woorden van de S.M.A.-ers: "Afrikanen leven niet van papieren, Afrikanen leven van relaties!" ■

Jos Pijpers neemt afscheid als provinciaal-overste **‘Het missionaire elan blijft’**

Pater Jos Pijpers S.M.A. (80) neemt deze zomer afscheid als provinciaal-overste van de S.M.A. in Nederland. De afgelopen 24 jaar maakte hij onafgebroken deel uit van het bestuur van de Sociëteit voor Afrikaanse Missiën. Eerst twee periodes als provinciaal, toen een aantal jaren als econoom en vervolgens weer als provinciaal én econoom. “Het is niet gewoon tijd dat ik vervangen word, maar hoog tijd,” zegt hij lachend.

Hoewel Pijpers aan het afbouwen is, heeft hij het voorlopig nog ‘druk, druk, druk’. Zijn twee bureaus in het Missiehuis in Cadier en Keer liggen bezaaid met papieren en brieven waar nog iets mee moet. “Ik ben altijd maar gewoon doorgegaan, van de ene dag naar de andere,” zegt hij. “Maar ik heb alle vertrouwen in de mensen die het straks gaan overnemen.” Dat ‘straks’ is half juli, als de driejaarlijkse Provinciale Vergadering wordt gehouden. Pijpers is dan niet meer herkiesbaar als provinciaal en zal zijn taken overdragen. Vermoedelijk aan een van de confraters uit Ghana die afgelopen jaren naar Nederland is gekomen. “Wij kennen consultatieve verkiezingen. Dat wil zeggen dat de leden van onze provincie hun stem uitbrengen, maar dat het generaal bestuur op basis van de uitslag bepaalt wie er zitting nemen in het nieuwe provinciaal bestuur.” De uitslag daarvan wordt tijdens de provinciale vergadering bekend gemaakt. Pijpers zal dan na bijna een kwart eeuw zijn taken overdragen.

U werkte als missionaris op de Filippijnen toen u in 2001 teruggeroepen werd om provinciaal in Nederland te worden. Hoe vond u dat?

“Na mijn priesterwijding heb ik zeventien jaar in Ghana gewerkt als bouwpastoor en als administrator van een ziekenhuis. Daarna ben ik veertien jaar op de Filippijnen geweest. Daar heb ik ook een parochie mee helpen opzetten en was ik een tijdlang rector van het S.M.A.-seminarie. Ik was dus gewend om eens in de zoveel jaar aan iets nieuws te beginnen. Maar dat mijn Nederlandse confraters mij tot provinciaal zouden kiezen, had ik totaal niet verwacht. Later ben ik ook econoom geworden en toen pater Huisman overleed, heb ik de administratie van de Bresillac Foundation van hem overgenomen. Dat is een fonds waarmee we missie-initiatieven ondersteunen. Vorig jaar hebben we zo’n 130.000 euro aan kleine projecten kunnen doneren. Gelukkig hoeft ik dat niet allemaal alleen te doen. We hebben heel goede financiële adviseurs die ons daarbij helpen.”

**Wilde u iets bereiken toen u provinciaal werd?
Had u een bepaald doel voor ogen?**

"Bij mijn aantreden was de situatie van de Nederlandse S.M.A. heel anders dan nu. We hadden redelijk wat leden die inzetbaar waren. In Afrika, maar ook in parochies in Nederland en in het bisdom Aken. Ook waren er destijds meer lekenmissionarissen in Afrika actief dan nu. We waren ons er wel van bewust dat we in aantal zouden afnemen, maar we waren toen zeker niet bezig met afbouwen. Het Missiehuis in Cadier en Keer was destijds helemaal bezet met S.M.A.-paters en O.L.A.-zusters. Vlak daarna zijn de eerste leken hier komen wonen en werden we snel kleiner. Op dit moment bestaat onze provincie uit zeventien Nederlandse leden en vijf buitenlandse."

U hebt 24 jaar in het bestuur gezeten. Hoe was het om al die jaren met afbouwen te zijn?

"Dat woord gebruik ik zelden. Want het is geen kwestie van afbouwen, maar van veranderen. De bestaande structuur was niet in stand te houden. Daarom hebben we het Missiehuis verkocht. Maar er komen nieuwe dingen voor terug. S.M.A.-ers uit Afrika en de Filipijnen zetten ons werk in Nederland nu voort. Daar zijn we heel blij mee. Ze doen het heel goed. Ik heb het idee dat ze zich ook onderdeel van onze gemeenschap voelen. We geven ze ook de kans om dingen te doen. Natuurlijk wonen hier in Cadier en Keer vooral ouderen, maar daarom gaan Fabian en Pascal, de twee confraters die hier in huis wonen, regelmatig naar Amsterdam. In onze vestiging daar gebeuren veel nieuwe dingen."

Toch hebt u ook huizen moeten sluiten en dat is niet waarom u ooit missionaris bent geworden. Zijn de idealen die u had toen u intrad uitgekomen?

"Zeker, want ik heb ook altijd veel pastoraal werk gedaan. In Ghana was ik bouwpastoor. Mensen in Nederland kennen dat woord niet eens meer. Het was niet alleen een eer om daarvoor gevraagd te worden, het was ook een uitdaging met een grote verantwoordelijkheid. Volgend jaar bestaat de parochie die ik daar opgezet heb 50 jaar. Ik hoop er dan weer naartoe te kunnen gaan. En vergeet niet dat ik naast mijn bestuurlijke werk in Nederland ook zeventien jaar pastoor van de parochie van Bemelen ben geweest."

U bent bij de S.M.A. gekomen in de hoogtijdagen van de jaren vijftig en zestig. U hebt allerlei ontwikkelingen in de Kerk en in de sociëteit meegemaakt. Is in die jaren de kern van de spiritualiteit van de S.M.A. veranderd?

"Wij zijn geen contemplatieve orde zoals de benedictijnen, maar een sociëteit van apostolisch leven. Onze spiritualiteit – als je dat al zo noemen kunt – is ons missionair elan. De primaire evangelisatie is altijd onze opdracht geweest en is dat nog steeds. In die zin is de S.M.A. van nu nog altijd dezelfde als toen ik intrad. De tijden zijn wel veranderd en daar moet je als sociëteit op inspelen. Onze nieuwe leden uit Afrika brengen nieuw elan. Ze zijn zich er ook heel erg van bewust dat dit hun rol is."

Bij het werk als provinciaal horen ook buitenlandse contacten en missiereizen. Hoe heeft u dat ervaren?

"Als provinciaal ben je verplicht om regelmatig visitaties te houden bij alle leden. Dat heb ik altijd graag gedaan. Zeker in de

beginjaren, toen nog veel van onze mensen in Afrika werkten, was dat een hele onderneming. Een keer in de zes jaar is er ook een Algemene Vergadering met de provinciale-oversten en vertegenwoordigers van alle S.M.A.-provincies en districten. Die contacten heb ik altijd prettig gevonden. Je hoort dan hoe het er elders aan toegaat. In mei ga ik er voor de laatste keer naartoe. Aanvankelijk zag ik er wel tegenop, want ik ben inmiddels de oudste. Alle mensen van het eerste uur hebben andere functies. Tijdens zo'n Algemene Vergadering ontdek je dat de doelstelling van de S.M.A. overal hetzelfde is, of je nu in Europa woont of in Afrika. De middelen verschillen heel erg, maar uiteindelijk gaat het overal om het uitdragen van de boodschap en het welzijn van mensen."

De laatste jaren zijn er meer buitenlandse paters naar Nederland gekomen. Dat was een bewuste keuze. Hoe denkt u over die 'omgekeerde missie'?

"In Amsterdam is dat niet iets van de laatste jaren, maar kennen we dat al heel lang. Eind jaren zeventig van de vorige eeuw zijn er veel Ghanese naar Nederland gevlucht vanwege de grote armoede en de onstabiele politieke situatie in hun land. Enkele van onze paters vroegen zich toen af of wij niet iets voor hen moesten doen. Zo is het pastoraat onder West-Afrikanen in Amsterdam ontstaan. Daaruit is de All Saintsparochie gegroeid, die nu in Amsterdam-Zuidoost is gehuisvest. In het begin kregen we daarvoor priesters van het bisdom Cape Coast, maar enkele jaren geleden hebben we als S.M.A. die taak op ons genomen en zijn er confraters uit Ghana, Benin en de Filipijnen gekomen. Dat gaat heel goed. Zij vormen nu een nieuwe S.M.A.-gemeenschap. Zij hebben ook regelmatig contact met de andere leden van onze sociëteit die in Amsterdam wonen. Dus ik ben heel positief over die omgekeerde missie. Ik zie het ook niet als een nieuwe start, maar als een doorgaande beweging."

Wat gaat u doen als u geen provinciaal meer bent?

"Dat weet ik nog niet. Ik woon sinds een paar maanden weer in het Missiehuis, maar ik heb nog geen dag op mijn kamer gezeten. Ik ben altijd graag met fotografie bezig geweest en heb tientallen fotoalbums. Het is nog wel even werk om die te sorteren en te bepalen welke naar het archief van de S.M.A. moeten gaan. Ik heb ook nog wat boeken liggen die ik wil lezen en ik bezoek graag exposities, vooral in Museum Catharijneconvent in Utrecht. Als kind heb ik daar vlakbij op school gezeten, dus daar kom ik graag terug. Daar krijg ik nu meer tijd voor. Ik ben zeker niet bang voor het zwarte gat. Ik vind mijn weg wel."

De Boekenkast

In deze rubriek bespreekt Bert Boumans oude en nieuwe boeken over Afrika en missionaire inzet. Bert Boumans is al vele jaren betrokken bij de vorming van lekenmissionarissen van de S.M.A.

Een echte man

De jonge Senegalese auteur Mohammed Mbougar Sarr, geboren 1990, is doorgebroken met 'De diepst verborgen herinnering van de mens'. Dit boek is bekroond met de Prix Goncourt in 2021. In 2018 heeft hij al het boek 'Een echte man' geschreven. Dit boek is in 2023 door Jelle Noorman fantastisch vertaald.

In maart 2023 is Senegal in het nieuws in verband met de verkiezingswinst van Faye (44 jaar). Zestig procent van de bevolking is jonger dan 25 jaar. Deze jongeren eisen een toekomst die meer Afrikaans is en minder afhankelijk van Frankrijk. Ndene is een literatuurdocent, wiens vader hoopt een prominente imam op te mogen volgen. In een van zijn colleges behandelt hij Paul Verlaine. Deze fameuze Franse dichter uit de 19de eeuw heeft een turbulent contact met Arthur Rimbaud. Voor sommige studenten is het onacceptabel om de schone poëzie van Verlaine los te zien van Verlaine. Zijn studenten boycotten zijn colleges en Ndene wordt ter verantwoording geroepen bij de directeur, Coly. Deze waarschuwt hem voor het thema homoseksualiteit. Tegelijkertijd gaat er een filmpje viraal, waarop te zien is dat een man op een islamitische begraafplaats uit zijn graf wordt getrokken. Waarom? Is deze man een goor-jigeen, man-vrouw of homoseksueel in het Wolof?

Ndene gaat met zijn hervonden hypocrisie op vrijdag naar de moskee. Het gerucht gaat dat een imam, die een grote religieuze autoriteit is, wil reageren op de preek van zijn vader een week eerder. Omdat deze wijsgeer vanwege ouderdom zwak is, treedt een jotalikat op. Een jotalikat versiert, verfraait en verrijkt de woorden van de maraboet. Zijn tot voor kort geliefde vader werd gereduceerd tot een man, die had aanbevolen voor een homo te bidden. Negeren en isoleren werden de piketpalen van zijn vaders verlatenheid.

Wie is die man in het filmpje? Waar is hij nu begraven? Deze vragen krijgen Ndene steeds meer in zijn greep. Via een vriendin, Angela, komt hij in contact met Samba Awa. Deze verenigt dat wat de Senegalezen het meest waarderen: kleurrijk persoon en icoon van plaatselijke folklore, met wat de Senegalezen het meest verafschuwen: goor-jigeens. In een persoonlijk gesprek vertelt Samba Awa, dat hij nog nooit het bed met een man gedeeld heeft. Deze helderheid komt voort uit wanhoop, die hij met een enorme zelfbeheersing weet te onderdrukken. Ik speel iemand die goor-jigeen is. Het is ook Angela, die hem in contact brengt met de moeder van het opgegraven lijk.

De sfeer die Sarr in deze hoofdstukken weet te raken is van een bijzondere klasse. Ndene kan niet langer ontkennen dat homo's mensen zijn. Zij worden getroffen door zowel liefde als

geweld. Rouw vraagt dat we ons geheugen disciplineren, zodat we de gestorvene kunnen herkennen. Ondertussen ontbiedt Coly Ndene bij hem thuis. Zijn vrouw en kinderen zijn afwezig. Coly vertegenwoordigt het standpunt dat homoseksuelen die discreet en maatschappelijk van belang waren plaats hebben gemaakt voor flikkers. Wat betekent dit (zelf)bedrog voor een vrouw om als dekmantel, alleen maar een baarmoeder als waarborg voor een beeld van fatsoen te zijn? De deurbel gaat. Het is een vriend, zegt Coly. Het is de jotalikat.

Als Ndene bij Rama is, een vriendin met wie hij samen met Angela een driehoeksverhouding heeft, krijgt zij een appje. De jotalikat is vannacht aan zijn verwondingen overleden en Coly heeft een verbijzelde kaak, ernstig hoofdletsel en is een oog kwijt. Zo komt Sarr al schrijvend tot steeds meer luciditeit. Op indringende wijze houdt hij de lezer een spiegel voor. Wat zie ik in deze spiegel? Durf ik me zelf te zien in deze spiegel? Met deze vragen besluit Ndene met Rama voor een paar dagen naar een vissersdorpje te gaan. Wat, wie krijgt hij hier voor zijn lens? Iemand die met een onverschrokken blik in de lens kijkt. Wat betekent dit voor Ndene? Zo bereiken we een schitterende apotheose in een meeslepend, actueel boek.

Titel: **Een echte man**
Auteur: **Mohammed Mbougar Sarr**
Uitgave: **2023**
Uitgever: **Atlas Contact**
ISBN: **9789025475062**

Puzzel

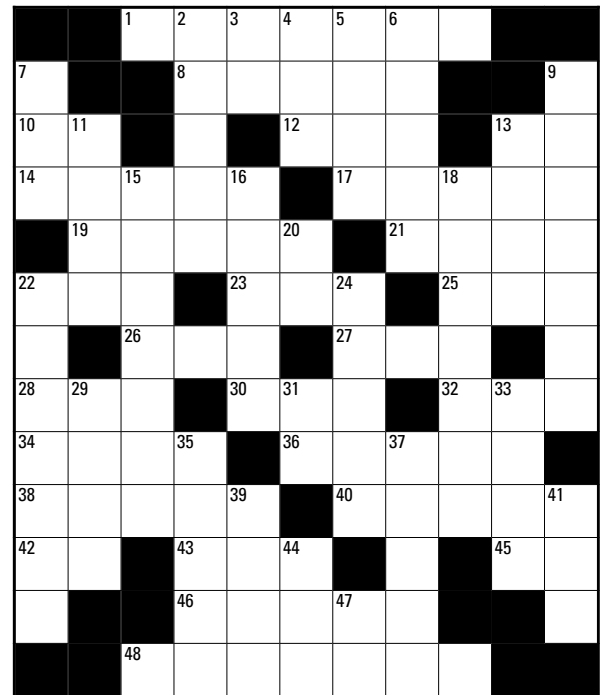
© Sanders puzzelboeken

horizontaal

1 verklarende ontleding **8** invetten **10** getijde
12 groente **13** muzieknoet **14** parlamentsvakantie
17 sterke lichtstraal **19** plek om te wachten **21** wed-
ren **22** plaaggeest **23** vurig paard **25** cijfer **26** gevel
27 dik en zwaar **28** persoonlijkheid **30** biljartstok
32 Republiek Maluku Selatan (afk.) **34** skelter **36** land
in Noord-Afrika **38** dulden **40** ring van bloemen
42 slee **43** Chinees gerecht **45** klein kind **46** Italiaan-
se basilicumsaus **48** onderwaterprojectiel.

verticaal

2 edel **3** hoewel **4** waterplant **5** geschreeuwde leuze
6 veerkrachtige draad **7** lof **9** aards **11** bustehouder
13 bewijs van ontvangst **15** afdak voor een auto
16 strop **18** Spaanse vruchtendrank **20** omroep
22 stuk vlees **24** niet krullend **29** goed gekookt
31 oude maat **33** opsomming van keuzes **35** snel-
heid **37** meelproduct **39** lichaamsdeel **41** sportartikel
44 boom **47** overdreven.

Oplossing nieuwe puzzel

De oplossing van de nieuwe puzzel kunt u tot en met 1 augustus 2025 sturen naar: Puzzelredactie Onze Krant p/a Frans Erenslaan 1, 6371 GR Landgraaf of per e-mail naar m.bemelmans@home.nl. Vergeet niet om uw eigen naam en adres duidelijk te vermelden!

Winnaar vorige keer

In de winter wordt er veel gepuzzeld. Dat bleek wel uit de vele inzendingen die we van onze kerstpuzzel kregen. Uit de goede oplossingen heeft de jury Ton Koks uit Den Haag als winnaar gekozen. De verdiende prijs is onderweg.

Uit de Afrikaanse keuken

Ghanese yam eto

Bron: solidaridad.nl

Eto is een traditioneel Ghanese gerecht van gepureerde yams of bakbananen. Het wordt gegeten met knapperige pinda's, bosui en avocado of een eitje. De yam-versie van eto wordt meestal gemaakt met de witte Ghanese yams. Je kunt ook de bakbananenversie van eto proberen. Vervang dan de yam door drie bakbananen die net gerijpt (geel) en nog stevig zijn.

Ingrediënten (3-4 personen)

500 g witte yam of 3 bakbananen
50 gram pinda's (plus meer voor garnering)
1/2 Scotch Bonnet- of Habaneropeper
kleine ui, fijngesneden
2 teentjes knoflook, fijngesneden
5 el rode palmolie
1 tl paprikapoeder
3 bosuien, 2 grof- en 1 fijngesneden
2 hardgekookte eieren (optioneel)
1 avocado (ontpitt en in stukjes gesneden)
zout en peper

Bereidingswijze

- Schil de yam en snijd 'm in stukken. Was de yam en doe deze in een middelgrote pan. Giet koud water in de pan tot het de yam bedekt. Voeg 1tl zout en de Scotch Bonnet- of Habaneropeper (in z'n geheel) toe aan het water. Zet de pan op het fornuis en breng het water aan de kook. Zodra het water begint te koken, haal je de peper uit de pan. Hou deze apart.
- Na 7-8 minuten koken is de yam klaar. Je kunt testen of hij gaar is door er met een vork in te prikken. Als de vork er gemakkelijk ingaat en de yam een beetje uit elkaar valt is hij gaar. Pas op met te lang koken, dan wordt de yam te zacht. Giet het water af en laat de yam een beetje afkoelen.
- Terwijl de yams koken, maak je van de ui, Scotch Bonnetpeper en pinda's een fijne pasta. Dit kan bijvoorbeeld met een vijzel of keukenmachine.

- Maak nu kruidige olie: doe de rode palmolie in een pan en verwarm deze op een laag pitje. Voeg de knoflook, paprika, 1,5 tl zout en 1tl zwarte peper toe en bak deze 30 seconden. Dit gaat snel, dus zorg dat de knoflook niet aanbrandt. Voeg dan de 2 grof gesneden bosuien toe en bak het geheel nog eens 30 seconden tot de bosui een beetje zacht is. Roer tijdens het bakken met een lepel. Zet het vuur uit en laat het afkoelen.
- Maak nu de yampuree. Stamp de yams samen met de ui-pindapasta fijn met een aardappelstamper. Je kunt zelf kiezen hoe grof of fijn je de structuur houdt. Giet daarna de kruidige palmolie over de gestampte yam. Meng het erdoor met de stamper en een lepel tot je een gele puree krijgt.
- Serveer de yam eto op een bord met de gesneden avocado en/of het doormidden gesneden eitje erbovenop. Garneer met de pinda's en fijngesneden bosui.

Mensen met een **Hart** voor **Afrika** gezocht

De Sociëteit voor Afrikaanse Missiën (S.M.A.) zoekt mensen om als veldwerkers in Afrika aan de slag te gaan: mensen met een Hart voor Afrika.

Wij bieden: een uitgebreid kennismakings- en voorbereidingstraject en uitzending met begeleiding.

Wij zoeken: sterk gemotiveerde mensen die zich willen inzetten om het leven te delen met Afrikanen in een gemarginaliseerde situatie. Mensen met een katholieke of christelijke levensovertuiging, een goede gezondheid, flexibiliteit, goede sociale vaardigheden, een afgeronde opleiding en de bereidheid om vier jaar uitgezonden te worden.

Wij werken: daar waar we nodig zijn, in vluchtelingenkampen, op het platteland, bij mensen met een beperking, ouderen, straatkinderen, etc.
In Ghana, Tanzania en Liberia.

Gaat jouw hart hier sneller van kloppen?

Neem dan contact op met het S.M.A.-Vormingscentrum: vc@sma-nederland.nl of bel 06 - 42292088 of kijk op www.sma-nederland.nl en vraag de brochure aan.

Lourdesgebedsactie 2025 Openluchtmis bij Lourdesgrot

Zondag 1 juni om 11.00 uur
Missiehuis - Cadier en Keer

Opgeven Misintentie

Naam: _____

Adres: _____

Postcode: _____

Plaats: _____

Tekst misintentie: _____

Indien gewenst datum intentie(s): _____

Opsturen naar:

S.M.A.-Fondswerving/Mei-actie
t.a.v. Br. Thaus van den Berg S.M.A.
Bakkerboschweg 14
6267 AJ Cadier en Keer
Tel: 043 - 8552910

Financiële bijdragen zijn
welkom op

IBAN: NL98INGB0001023158

(ING) of IBAN:

NL64RABO0109996224

(Rabobank)

De S.M.A. is ANBI-erkend.

Giften zijn fiscaal aftrekbaar.

www.sma-nederland.nl